

Lloret i la Guerra de Successió (1705-1711). El període austriacista

JOAN DOMÈNECH I MONER
Historiador

Quaderns de la Selva, 21

•

Any 2009

p. 217 a 240

• CENTRE D'ESTUDIS SELVATANS •

Generalitats introductòries

Amb la deformació que en l'esquema mental ens produeix la darrera guerra civil espanyola que la majoria ja no hem viscut però que hem sentit a explicar detalladament pels protagonistes, actius o passius, quan ens remuntem a les altres guerres que va sofrir el territori espanyol i, per suposat, el català, a l'hora de definir les zones ocupades per uns i altres no resulta fàcil. No hi ha un moviment durader d'ocupació progressiva o de replegament, segons pel cantó que es miri, com en la darrera contesa. Hi ha constants avenços i retrocesos, els pobles i les ciutats ara són d'uns, ara dels altres, i, per tant, en estudiar la situació d'un lloc concret i les seves relacions amb la resta de territori s'ha d'anar tenint en compte, vulgues no vulgues, la distribució de l'escenari a cada moment.

Ens agradaria dedicar aquest espai al comentari dels acords municipals presos pel Consell de la Universitat de Lloret i altres dades que han quedat en els llibres d'actes o en la documentació de l'època, lligar el contingut de les notícies amb la panoràmica general i veure fins a quin punt el comportament local va de bracet amb el de les altres viles pròximes o amb les que dominen en un nivell territorial més ampli.

També ens agradaria fer un resum introductori referit al canvi dinàstic per fer més entenedor aquest passatge de la nostra història. El nostre pas pel món de l'ensenyament ens ha permès constatar que molts llibres de text, per necessitats d'espai, abreugen excessivament aquests fets de manera que sembla com si, mort Carles II d'Àustria i extingida una nissaga, se n'ha de buscar una altra per força, sense cap connexió, i per això arriben els Borbons, que obtenen més suport general, sense demostrar la legitimació que l'opció francesa també tenia per raó d'herència de drets. A partir d'aquí, també cal repassar la disputa del poder més enllà d'una qüestió de caire familiar, sinó en funció –sobretot a ulls de tercers– de la consecució d'un equilibri europeu que evités el predomini aclaparador d'una nació o d'un bloc, sobre d'altres.

I, encara, altres matisos –per exemple, el tarannà centralista o de caire més federal que s'intuïa darrere d'una potència o altra– els quals, tot i que es dibuixin millor en el marc general, incideixen, d'una manera o altra, en l'àmbit geogràfic reduït que volem analitzar preferentment.

Provem-ho.

La reducció simplista de deixar només en primer pla dos protagonistes, els pretendents Felip d'Anjou i Carles d'Àustria, també deforma, d'entrada, la realitat. De drets en tenia, també, tant o més, Josep Ferran de Baviera. Tant ell com Felip d'Anjou eren néts de germanes de Carles II. En efecte, una d'elles, Maria Teresa, havia esposat ni més ni menys que Lluís XIV de França, del qual havia tingut un fill, Lluís, que, al seu torn, fou pare de tres fills més, un dels quals, Felip d'Anjou, exigia –tot i que la seva àvia, al seu moment, hi havia renunciat– els drets successoris.

L'altra germana, Margarita Teresa, havia estat la primera esposa de l'emperador Leopold I d'Àustria, del qual matrimoni va néixer una filla, Maria Antonieta, que, en casar-se amb Maximilià Manuel de Baviera, va engendrar un fill, Josep Ferran de Baviera, pretendent, en igualtat de drets –alguns juristes deien que amb més drets– al tron espanyol. El que va passar és que Josep Ferran va morir aviat (1699) i, aleshores, en quedar sense cap visible la causa austriacista, es va recórrer a una altra branca de la mateixa família que partia d'una arrel més reculada, és a dir, de Maria d'Àustria, germana de Felip IV, que s'havia casat amb l'emperador Ferran III. Del matrimoni havia nascut l'abans esmentat Leopold I, que va tenir dos fills del seu tercer matrimoni, un d'ells Carles, que fou, definitivament, el pretendent per la banda dels Àustria.

Hi havia altres pretendents que en podríem dir secundaris, sobre els quals no ens entretindrem pas.

La guerra de successió espanyola –que tantes conseqüències tingué per a Catalunya– no fou però, com ja hem insinuat, un simple estira-i-arroña entre dos parents a tenor dels drets que interpretaven que tenien. Al darrere hi havia l'equilibri de poder que havia de mantenir teòricament la pau a Europa en una idea que podem extrapolar a tots els temps i que ara també referiríem, a escala mundial, en relació als diversos blocs bàsics que tenen l'hegemonia. La França de Lluís XIV ja era de per si mateixa prou poderosa perquè afegís al seu engranatge la corona espanyola. Com a contrapès hi havia l'Àustria de l'emperador Leopold I. Si era aquest qui aconseguia posar un familiar al tron espanyol, la supremacia d'aquest imperi també inquietava altres nacions. Anglaterra i Holanda –pensant, també, en les seves apetències colonials– eren de les que podien inclinar la balança o ajudar a neutralitzar-la. I per això, al moment oportú, van formalitzar el Tractat de la Haia (7 de setembre de 1701).

En realitat, per poc que es miri l'arbre genealògic i la política matrimonial de la monarquia espanyola, s'endevina tot seguit l'intent constant de tenir sempre un peu a cada lloc, pel que pogués ésser. Van exportar princeses de la casa d'Àustria –branca espanyola– a França (Anna, germana de Felip III es casa amb Lluís XIII; Maria Teresa, germana de Felip IV, ja hem vist que ho fa amb Lluís XIV...) però sense oblidar-se de mantenir vincles amb la cort alemanya de la mateixa nissaga (Maria, germana de Felip III, es casa amb l'emperador Ferran III, etc.). Sempre hi ha, doncs, a priori, un estratègic càlcul de probabilitats i un intent d'equilibrar la balança si cal. El cas més evident d'aquesta política és el mateix rei eixorc Carles II que, per una banda, era fill d'una princesa austríaca, i per l'altra, el casen amb una neboda de Lluís XIV, Maria Lluïsa d'Orleans. La mare l'inclina cap a un cantó, l'esposa cap a l'altre i, al seu redós, es van formant una mena de partit francès i un d'austríac. El rei sucumbeix al qui pot més en un moment determinat, com quan, en morir la reina Maria Lluïsa, el casen amb Anna de Neoburg, germana de l'emperadriu alemanya. Hom s'imagina la quantitat d'intrigues que hi havia al darrere de tots aquests moviments i hom es pregunta què hi entenia el poble ras. Què en sabien els habitants de Lloret? En què es basaven per inclinar les seves

Planell del Lloret del segle XVIII, concretament fet el 3 de maig de 1772 pel bisbalenc Salvador Ferrer i Mir. Es veu bé el camí que ve de Girona, la propietat de Ramon Pla a l'entrada del poble, el recinte de l'església i cementiri, i la torre semicircular de defensa, arran de platja.

Fragment d'un mapa gravat durant la Guerra de Successió on es veu bé la costa gironina i l'estany situat entre Sils i Maçanet.

simpaties cap aquest o cap a l'altre? És possible que, a partir de les proclames dels personatges més destacats i entesos, arribés a la gent normal la idea diferenciadora del tarannà de les dues dinasties i que es comencés a intuir que els Borbons manarien a l'estil centralista que s'havia imposat a França, mentre que si triomfava la causa austriacista possiblement hi hauria una estructuració política més d'acord amb les peculiaritats de cada territori.

Seguim, però, unes pinzellades encara generals, que porten a l'esclat del conflicte, més que res per valorar la situació de l'entorn de l'àrea estudiada en preferència. Carles II, a les darreries de la seva vida, acabà testant (3 d'octubre de 1700) a favor del Duc d'Anjou, el futur Felip V, reconeixent-lo, doncs, per damunt dels altres pretendents. El reconeixement portava adjunta una condició: la impossibilitat d'unir les corones espanyola i francesa en una mateixa persona. Carles II morí l'1 de novembre de 1700, a l'edat de 39 anys. Felip V entrà a Madrid com a nou rei, afavorit per un volgut procés d'afrancesament del país que, fins i tot, va fer que la gent sentís una certa il·lusió esperant un canvi paral·lel al de la monarquia. La casa d'Àustria, però, no estava disposada a acceptar la situació i van començar les primeres friccions, sovint fora de l'escenari de la península ibèrica, però perjudicant, evidentment, les possessions espanyoles (Nàpols, Països Baixos...). L'Imperi Austríac, Anglaterra i Holanda reconeixen oficialment com a rei d'Espanya l'arxiduc Carles, considerat Carles III, que desembarcarà a Lisboa (Portugal també s'alinejarà contra Espanya) i hi haurà tot un moviment bèl·lic per Extremadura. L'esquadra anglo-holandesa havia hostilitzat el sud de la península i una part del nord (Vigo). També es planta davant de Barcelona esperant que la seva presència acceleri un moviment interior de la ciutat favorable a Carles III. Però l'aixecament no es dona i l'esquadra anglo-holandesa ensenya les seves urpes bombardejant la ciutat. Més tard (1704) assetjarà Gibraltar, que acabarà caient i passant a mans angleses des d'aquell moment. A Catalunya, tot i que a les Corts convocades pel nou rei sembla que s'obtenen avantatges sensibles, va progressant un sentiment antiborbònic, tal vegada atiat per l'equivocada política repressiva que porta a terme el virrei Velasco.

El 1705 (maig-juliol) esclata definitivament una rebel·lió forta a la plana de Vic, amb repercussions a la Garrotxa i a l'Empordà. Entre la Jonquera i Garriguella 3.000 homes s'alcen en sometent, els quals s'uneixen a altres grups procedents del mateix Vic, d'Olot i de Besalú. Aquesta força acabarà fent capitular Figueres i Castelló, poblacions notables, i només Roses continuarà filipista, com un reducte inexpugnable, fins al 1711. En general, però, a les diverses poblacions, a l'hora en què el Consell Municipal respectiu ha de prendre partit, hi haurà gairebé sempre una permanent indecisió, abonada, a més, perquè hi haurà pobles que, per la seva situació geogràfica, viuran sota la pressió dels dos exèrcits i, per tant, estaran sempre a l'expectativa.¹ L'agost de 1705 l'arxiduc Carles és proclamat rei a Vic, Ripoll

1. A l'Empordà, Castelló aporta aliments, d'una banda, als filipistes de la fortalesa de Roses i, de l'altra, facilita subministres als austriacistes de Figueres.

i Olot. Altres pobles garrotxins reten també obediència a Carles III. Girona es rendeix de forma pacífica a les tropes austriacistes el 12 d'octubre de 1705.

Al Pla de l'Estany hi havia encara, segurament, el record del pas dels some-tents de Cassà i de Llagostera, l'any 1689, anant cap a Camprodon a combatre els francesos de Lluís XIV, que havien envaït el territori. Feia massa pocs anys del fet perquè el poble acceptés de bon grat els mateixos que, poc abans, havien trepitjat en so de guerra el país. Els banyolins foren particularment reacis a acollir favorablement el rei francès i van prestar homenatge a l'austriac amb una signi-ficativa excepció: l'abat del monestir, el qual, per aquesta raó, s'acabà exiliant a Itàlia. El Pla de l'Estany és un territori que viu pendent del que passa a la ciutat principal més pròxima, Girona, i a la comarca de l'Empordà on, com hem dit, hi ha sempre un nucli filipista potent centrat a Roses.

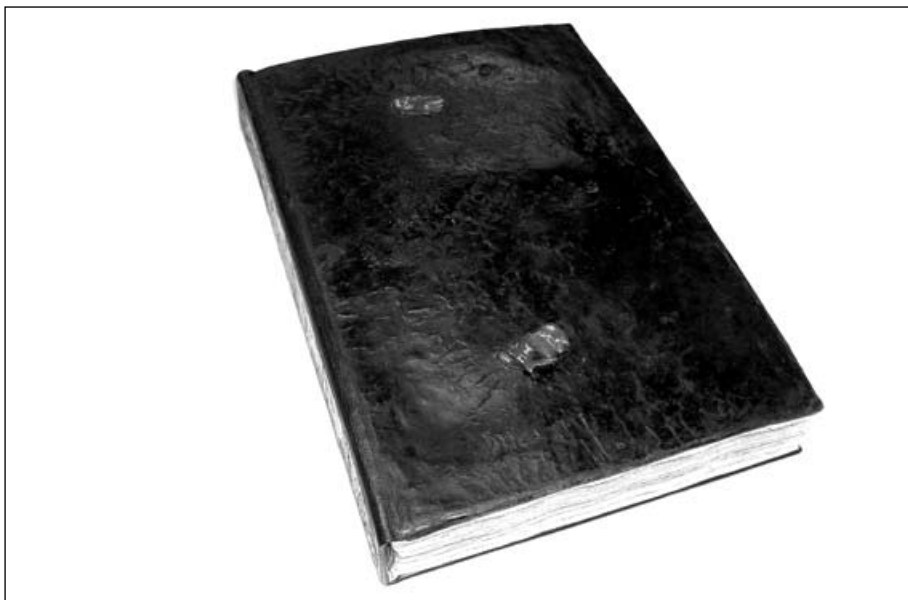
Possiblement és una posició semblant a la de Lloret, població prou pròxima de Girona perquè arribi el ressó de la realitat de la ciutat, i que, d'altra banda, està en funció de l'actitud d'altres nuclis urbans de l'entorn que poden influir: Blanes, Sant Feliu, Hostaric, Mataró, la mateixa Barcelona... Potser l'avantatge lloretenc està en el seu nul valor estratègic. No és, en aquell moment, un port important (segurament que ho és més Blanes) i tampoc no és un lloc de pas, s'hi ha de venir expressament, per tant, la Guerra de Successió, com veurem després, només afectarà els habitants per les contribucions imposades i, en alguns casos puntuals, per l'estada de tropes que esperen destí, les quals, naturalment, ocasionaran despeses d'avituallament, de farratges per al bestiar quan hi ha cavalleria i problemes semblants o, almenys, derivats de la situació.

A Barcelona hi va desembarcar la flota aliada i va assaltar la ciutat, amb complicitats des de l'interior, el 9 d'octubre de 1705, quan ja tot el país era quasi bé en mans dels vigatans. Carles III va ser reconegut rei. Girona trasllada la seva fidelitat a la persona de l'arxiduc Carles tres dies després, el 12 d'octubre. La ciutat de l'Onyar es mantindrà fidel a Carles III almenys fins al 1711. Fins i tot el rei austriac farà una estada a la ciutat del 14 al 19 de gener de 1710. Però gairebé just al cap d'un any, després que el 29 de desembre de 1710 la fortalesa de Montjuïc capituli, Girona es rendirà, havent estat llargament bombardejada per l'exèrcit del Duc de Noailles, el 24 de gener de 1711. Però a aquest moment ja hi arribarem...

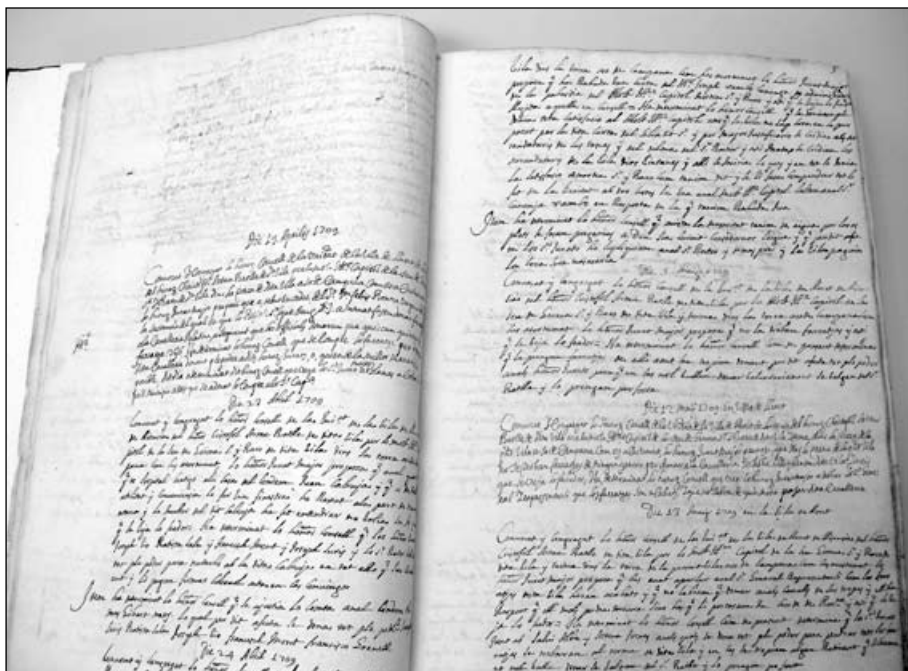
Dades sobre la situació lloretenca

A Lloret, tot i que sembla haver-hi constància de l'existència d'un d'anterior (avui desaparegut), el manual d'acords més antic que es conserva és el titulat *Llibre del regiment y determinacions del Concell de la Universitat de la vila de Lloret, bisbat de Girona, comensat als vintyhu de octubre de mil set cents y vuyt*. Pel títol ja veiem, doncs, que comença justament l'any 1708, quan ja feia tres anys que el conflicte durava. Per tant, les informacions extretes d'aquesta font no van més

L'anomenat Llibre del Regiment y determinacions del Consell de la Universitat de la vila de Lloret, començat el 21 d'octubre de 1708.

Dues pàgines del Llibre del Regiment de Lloret, que conté acords entre 1708 i 1807.

enllà, excepte en alguna ocasió, que hi ha referències anteriors. Per exemple, en reunió de Consell del 27 de gener de 1709, com que cal prendre acord sobre la reclamació presentada per Francesc Mont i altres companys que eren jurats l'any 1706 pel que fa als ròssecs provinents de la gent que no vol satisfer les talles –repartiments– per pagar les embarcacions que es van traslladar a Barcelona, llegim que de Lloret hi van anar diversos llaguts a portar faves dins la plaça de Barcelona, que es trobava assetjada pels francesos (era l'abril-maig de 1706) –per tant, com hem vist, la ciutat ja estava clarament del costat austríac–, si bé els jurats esmentats són del parer que no s'han de pagar tots els particulars que hi van anar, «attès que la vila no'ls prometé cosa, sinó que anaren per servei de Sa Majestat, antes bé ocasionaren disturbios a la vila per no haver anat los sis llaüts [com] havia resolt la vila [que hi] anassen y ab dits sis complia la vila al dit Real Servei y després hi volgueren anar tots los llaüts». Insisteixen que siguin obligats a pagar les talles els que s'hi neguen.

Sorprèn, doncs, aquest fet. Què incentivaria els lloretencs per tenir aquesta explosió de patriotisme o aquest entusiasme per Carles III fins al punt d'enviar tots els llaguts disponibles malgrat saber que haurien de burlar el bloqueig de la ciutat assetjada? De moment, és una dada a tenir en compte per a quan es disposi de més elements de judici. En realitat, podem pensar que el mateix sentiment que hem vist, fa poc, en els banyolins existia en els lloretencs. Eren massa recents els fets de la Guerra dels Nou Anys (1688-1697) perquè la gent del poble els oblidés. Recordem que es diu que a Sant Pere del Bosc existí un monestir que fou destruït pels soldats francesos en una incursió de l'any 1694. Devia tenir el seu pes, aquell convent –o aquella ermita, si és que era simplement això–, en el sentiment dels lloretencs, perquè l'any 1703 van instituir un vot de vila que portava implícita una romeria anual el dia primer de maig. (I mig segle més tard l'església fou reedificada.) No cal dir que els eclesiàstics incentivaven aquestes actituds davant la fòbia iconoclasta dels francesos manifestada ja l'any 1654 profanant esglésies. Per això la majoria se sentien austriacistes, tendència fomentada, a més, perquè sabien que sota els Àustries l'Església tenia un estatut privilegiat.

Podem imaginar més o menys les contribucions que ja devien anar fent els lloretencs temps ha si ens fixem en les aportacions de Blanes, que devien ser semblants, de les quals sí que ha quedat notícia. Que Blanes tenia més valor estratègic que Lloret és evident i es constata amb determinades operacions que es realitzaven a la primera població i no a la segona. A Blanes, per exemple, es preparen canons per al baluard i els jurats proposen fer carretes per al transport i assentament amb fusta de roure de la que hi ha a la platja (21 de gener de 1706). I és que l'antiga Blanda tenia valor estratègic dins del sector que abastava des d'Hostalric fins a Sant Feliu de Guíxols, sobretot pel control del camí ral de Girona a França i per la posició costanera.

A mitjan febrer havien rebut cartes per tal de tenir el sometent preparat a favor del rei. I és que un vaixell francès es passejava davant Blanes exigint obediència a Felip V el dia 18 de febrer. Els blanencs envien homes armats a altres llocs:

40 a Girona, (el 20 de febrer) i 60 a Sant Feliu (el 23). El mes de març (dia 23) s'envien 60 homes més al servei del rei a sant Feliu de Guíxols. Es parla que, des del dia 19 volten per la zona diferents vaixells enemics. El 8 d'abril es van rebre ordres manant l'aixecament general del sometent per mar i per terra. Durant aquest mes Blanes va tenir 80 homes amb les seves barques fent servei permanent de vigilància al llarg de la costa de la Marina, és a dir, de Blanes a Barcelona, ciutat a la qual portaven queviures. És evident que a Lloret també devien estar previnguts. El 3 de juny els blanencs fan una oferta d'ajuda a la guarnició de Sant Feliu. Envien 6 cavalleries grosses per transportar municions a Girona. El 10 de setembre de 1707 Blanes va passar a ser vila reial i tenia ja, efectivament, com hem remarcat abans, característiques de població important. Aquesta notabilitat també es tenia en compte, però, a l'hora d'exigir més. Blanes, Caldes i Llagostera van aportar 40.000 lliures a Carles d'Austria. Blanes encapçalava, a vegades, algun moviment. El 10 de setembre, per exemple, el jutge Joan Forés, assessor dels vescomtes de Cabrera i Bas i de les baronies de Caldes i Llagostera, va a Blanes per parlar d'assumptes referits als pobles de la rodalia –de l'antic vescomtat– entre les quals Tossa, Lloret, Vilanova de Palafolls (actual Malgrat), Santa Susagna, Pineda, Calella, Sant Pol, Canet, Arenys i alguns de l'interior. Confereix, doncs, a Blanes una certa centralitat.

No cal dubtar que la inclinació cap a l'Arxiduc havia de comportar, també, a Lloret, la corresponent aportació econòmica per contribuir a la guerra. Una de les primeres informacions que trobem reflectides en el llibre d'acords municipal de Lloret és que la Diputació del Principal demana als lloretencs «les pagues del donatiu promès en Cort Reial a Sa Majestat» i recorda que s'han de dipositar «a la taula i banch de la ciutat de Barcelona». El Comú lloretenc acorda (22 d'octubre de 1708) que, atès que no hi ha diners, «se dilatia tot lo possible en la paga de dit donatiu».

Diguem de passada que la vida dels lloretencs de l'època era regida per una mena d'Ajuntament, anomenat Consell o Comú, presidit per un jurat major, el qual es reunia en la torre de defensa construïda a principi del segle XVII –a vegades a l'església parroquial– que existia vora la platja, una mica més endins d'on ara hi ha la Casa de la Vila de 1872. A la torre hi havia una campana amb el toc de la qual es convocava a les reunions, que, evidentment, havien de ser autoritzades pel batlle que representava, a la localitat, el poder del Capítol de Canonges de Girona, en aquells moments encara senyor jurisdiccional de Lloret. A partir de 1708 el batlle era Cristòfol Artau. Quan es parla de la vila sovint es fa servir la paraula *universitat* referint-se a la totalitat dels caps de família. Cal tenir en compte també que, en aquells temps, la cosa espiritual i la material anaven pràcticament de bracet i això encara s'havia de notar més a Lloret on el senyor feudal era un organisme de l'Església, per dir-ho d'alguna manera (el Capítol de Canonges de la Catedral de Girona). No ens ha d'estranyar, doncs, que entre els acords reiterats anualment hi hagi el d'elegir i pagar el predicador de Quaresma, o la decisió d'acollir a la residència parroquial determinats preveres, a canvi d'ajudar a ben

morir els lloretencs i de fer altres serveis, o l'elecció dels Obrers de les diverses confraries, i, a vegades, la contractació d'obres concretes, com poden ser fins i tot la construcció d'un reliquiari o la dauració d'un retaule, i un llarg etcètera.

D'altra banda, el Comú havia d'obtenir els seus ingressos per afrontar les despeses per al manteniment i desplegament de les necessitats de la vila i bona part d'aquests els treia d'una mena de monopoli que exercia sobre l'entrada i la venda de determinades mercaderies. Així hi havia només una fleca, una carnisseria, una taverna, un punt d'expedició de l'oli, a més d'algun altre dret o concessió, que s'adjudicaven al millor postor. Cada anys, doncs, entre els acords del Comú hi ha la concessió d'aquests arrendaments que, a vegades, no troben la persona interessada i cal tornar a fer ofertes o a rebaixar preus de sortida. Atesa la finalitat d'aquest treball, aquests tipus d'acords els deixarem de banda o els tocarem només de passada si tenen alguna incidència en el tema objecte d'estudi.

Diguem com a cosa curiosa que al revés de Lloret, a Blanes el que no trobem són acords a partir de 1708 i és que sembla que els jurats locals van tallar les pàgines del llibre d'actes quan els francesos es van fer amos de la situació a fi que no sabessin tot el que havia passat anteriorment. Així, en el llibre d'actes blanenc hi ha un salt en el temps que va del 12 de febrer de 1708, quan es trasllada la informació de la Diputació que explica que s'ha fet un repartiment per tal de mantenir els 5.000 homes armats i a Blanes toca pagar 80 lliures i 7 sous mensualment, entre altres coses, l'11 de març de 1714, quan les tropes de Felip V ja havien envaït Blanes i el comandant de la plaça demanava constantment coses i amenaçava tothom d'empresonar els jurats si no complien.

A Lloret, el 31 d'octubre de 1708, el jurat major explica a la resta del Consell que Ramon Guinart li ha dit que els arrendataris del vintè i drets d'imposició de la vila, per mitjà de Jaume Auger de Blanes, van anar a fer-li execució pels porcs comprats per al servei de Sa Majestat («que Déu guardi»). El Comú fa constar que no s'oposa als esmentats drets sinó que desitja que es cobri el que sigui just i, a la vegada, insten Jaume Auger perquè no faci execució com a síndic, sinó quan li ho diguin els jurats, un cop analitzat bé el tema. Pel que sembla, els arrendataris del vintè de mercaderies no deixaven treure «francs de tots drets» els porcs a Ramon Guinart, per servei de Sa Majestat. El 3 de novembre el Consell torna a deliberar sobre el tema i decideix que es faci el més correcte. El 30 de novembre encara se'n torna a parlar. El secretari de Sa Majestat, Ramon Vilana Perlas, i un altre funcionari envien cartes sobre l'assumpte, davant les quals s'acorda que un síndic vagi a Barcelona a parlar i a lliurar un memorial. En realitat, hom entén que hi ha una mena de col·lisió de competències o de formes d'interpretació de l'operació. El Comú no està en contra de treure els porcs per al servei de Sa Majestat, sinó que els arrendataris del vintè exigeixen cobrar el dret d'entrada d'aquest bestiar, dret inexistent, segons el Comú, atès que els porcs eren de Batista Sala, que els matà pel seu compte i no per al servei del rei, pagant el dret de matança, i els vengué posteriorment a Ramon Guinart. El fet, tot i ser anecdòtic, confirma la dependència lloretenca de les ordres superiors emanades de l'entorn del rei.

Més conflictiva resulta encara la cosa quan són dos els organismes que reclamen un mateix pagament. El 25 de novembre de 1708, per exemple, el jurat major explica al Consell la recepció d'una carta del rei demanant el donatiu promès, d'una banda rebuda a través del Governador i de l'altra, també per mitjà del jurat en cap de Girona, demostració d'una manca d'estructura administrativa ben muntada, pròpia de la inseguretat i, fins i tot, provisionalitat, del moment. Els lloretencs acorden que un jurat seu vagi a Girona a donar fe de la «contraordre» que havien rebut dels Diputats de Barcelona i que expliqui, també, als superiors «lo molt [que] ha pagat i patit i suportat esta vila en servei de Sa Majestat. I que per la present ocasió està impossibilitada de pagar dit donatiu, representant-los las necessitats [amb què] es troban los particulars de esta vila y que se han de relluar (?) les quantitats [que] ha pagadas la vila en fer soldats y somatents en servey de Sa Majestat».

De fet, l'economia municipal és feble, fins i tot veiem que el Comú acorda respondre a la Comunitat de preveres de Blanes, amb qui tenen formalitzats diversos censals, que cada any només podran pagar la meitat de la pensió deguda. Si a nivell comunitari els afers crematístics van malament, també hi deuen anar a nivell particular. Per acord del mateix 25 de novembre, la vila pren la decisió de sortir en defensa de Joan Coll contra el creditor tossenc Joan Farran.

Resulta si més no curiós, per l'aparent precocitat del tema, la proposta del metge de Sant Feliu de Guíxols Sr. Oliveres, rebuda en el Consell, que ofereix els seus serveis per a conductar-se amb ell a canvi de 250 lliures, casa franca i ésser franc de talls i soldats, és a dir, estar exempt de pagar repartiments imposats i allotjar soldats (una de les coses que atemoria més els habitants del poble).

La gestió a Girona del jurat que s'hi va enviar no va tenir èxit, com ja era de preveure, i davant de la resposta que s'havia de pagar el donatiu fos com fos, «ha determinat lo honorable Consell que se delatia en pagar fins que se veja las demés vilas com pagaran».

El problema dels allotjaments

Cap a finals de gener de 1709 a Lloret hi ha allotjats un alferes i vint soldats de l'exèrcit imperial. Els jurats es comprometen a fer les pertinents butlletes a través de les quals aquesta tropa tingui un «ranxo» assegurat. Però també hi ha necessitat de palla per als cavalls i s'acorda demanar-ne i comprar-ne als pagesos. Com que això genera unes despeses que Lloret no pot suportar, s'acorda enviar el síndic Tomàs Gibert a Barcelona a protestar al tresorer general, subratllant «la misèria de est poble i la impossibilitat de les cases per allotjar cavalls».

A sobre, els soldats encara es queixen de l'allotjament, de manera que els jurats Joan Baptista Sala, Ramon Pla, Josep Surís, Josep Vió i Francesc Mont, queden encarregats d'estudiar la situació i de mirar de trobar la palla sense perjudicar gaire els particulars. Però de palla no se'n troba de cap manera perquè els pagesos no

se la volen vendre i, per tant, es dóna compte d'aquesta realitat al general que es troba a Blanes (2 de març de 1709).

El veguer de Girona, Fèlix Roura, demana, una vegada més, les terses del donatiu promès al rei, perquè es portin a Girona, cosa que serveix d'excusa als jurats lloretencs per a retardar altre cop el pagament (12 de març de 1709) al·legant que els diputats de Barcelona diuen que s'han de portar allà. Quan el 2 d'abril següent es rebi, però, l'ordre de cobrament dels diputats, els lloretencs tornaran a sortir amb allò «que se mire a les Vilas veïnes com o aportaran y segons faran, farem».

Que a la vila ho passen magre, no n'hi ha dubte. Hi ha indicadors secundaris que ho demostren. Per exemple, no es troba ningú que s'interessi per l'arrendament de la carnisseria i cal tornar a «fer-la córrer» (és a dir, a tornar a posar a llicitació).

En reunió de Consell del 17 de març, el jurat major explica que en alguns llocs i viles han cobrat el pa de munició donat als soldats i, naturalment, tots s'apunten a fer el mateix. El jurat major anirà a Blanes a demanar-ho al general.

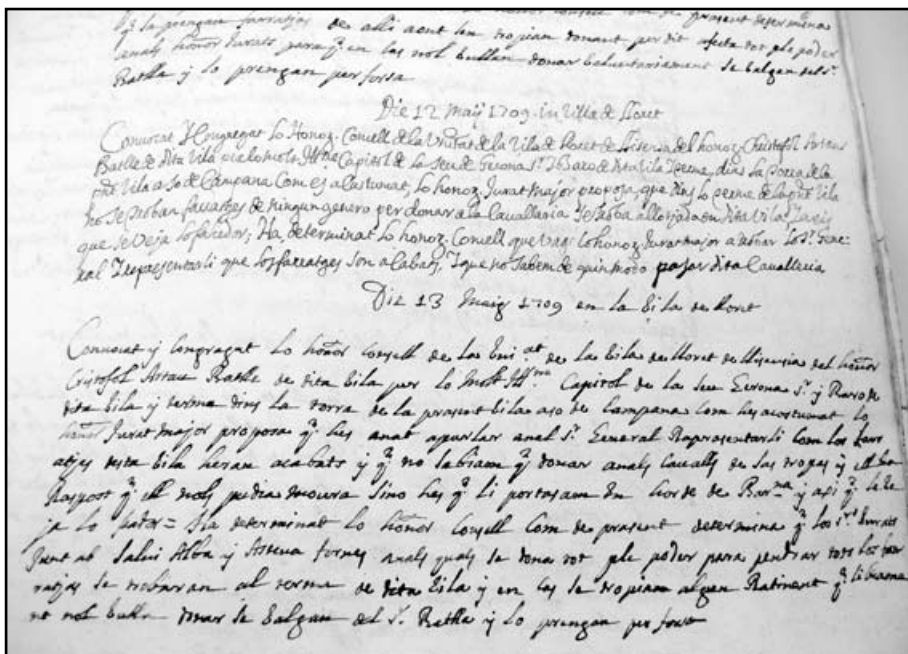
Davant la manca de palla en el terme municipal s'acorda anar a comprar-ne a Maçanet i, alhora, que Francesc Macià vagi a veure el general novament per explicar-li les dificultats. Mentrestant, arriba una ordre reial perquè donin farratges a la Cavalleria Palatina assegurant que els oficials pagaran dos sous per cada quintà de farratge. Decideixen, doncs, comprar-ne i que el jurat major el vagi a cobrar a Blanes.

Manca d'aigua

Cal destacar que si els recursos vegetals escassejaven, també hi ajudava l'escassetat d'aigua per als esplets, fins al punt que el Consell Municipal, el 24 d'abril, pren l'acord que «se fassan pregàries a Déu [perquè] sia servit consadir-nos l'aigua y que per dit fet los Srs. Jurats ho supliquen ab el rector i demés preveres, y la vila pagarà la sera necessària».

En el dia 12 de maig s'anota que no es troben farratges enlloc. Acorden que el jurat major vagi a trobar el general i que li digui que els farratges són acabats i «que no saben de quin modo pagar dita cavalleria». El general, però, assegura que no pot moure de lloc els cavalls si no li arriba una ordre en aquest sentit de Barcelona i que s'espavilin. Els jurats decideixen tornar a fer una recerca exhaustiva i prendre tots els farratges que trobin, i si algú no vol donar-los a les bones, els hi prendran per força, mitjançant la intervenció del batlle.

Com que també falta blat, s'acorda anar per les cases a veure qui en té i impedir que ningú no en vengui a fora (26 de maig). És important situar aquests fets locals en el context de Catalunya en general. Si observem el moviment de l'alça de preus del blat en el decurs dels anys 1708 a 1715, veiem que una alça considerable té lloc, efectivament, el 1709, cosa que es pot justificar per les males

Detall de l'acord del 16 de maig de 1709 sobre l'aprovisionament de farratge.

condicions de la terra —sequera, sobretot, com acabem de veure— i per la manca de gra per a les necessitats no sols de la població habitual sinó també dels soldats allotjats circumstancialment.²

A primers de juny el jurat major va a Blanes a entrevistar-se amb el general i el capità que es troben en aquella vila a fi i efecte de cobrar el pa i el farratge que ha gastat la cavalleria que tenen allotjada a Lloret. Però només aconseguixen un paper reconeixent el deute on diu que el Rei Nostre Senyor pagarà. El Consell acorda (2 de juny) guardar el paper i, molt sàviament, sentència i fa constar en acta que «cobrarem si podem».

Qui sap si les protestes tenen, però, algun efecte. El 3 de juny la cavalleria se'n va, però sorgeixen altres problemes. Els oficials demanen set bagatges per a transportar el gra que tenen. El jurat major, per delegació, ajusta la prestació amb els oficials de manera que «si pot passar per sinch o sis que no hi vagen set» i ell mateix va junt amb els bagatgers (traginers dels fardos o bagatges) «a convoyar-los a fins a ont aniran».

No passa ni un mes que no arribin altres peticions per la mateixa causa. El jutge de la Reial Audiència de Girona Josep de Puig escriu als Jurats de Lloret perquè vagin dos llaguts a Sant Feliu de Guíxols per transportar ordi d'allà a Sant Pere Pescador. Els jurats hi accedeixen (10 de juliol d 1709).

2. Vegeu el quadre estadístic de la pàgina 440 de *Catalunya dins l'Espanya moderna*, de Pierre Vilar.

Continuen les peticions. Ara és el veguer Fèlix de Roura qui fa anar els jurats a veure'l per demanar-los 6 matxos per al servei del rei. Li contesten que és impossible i que ja es porten «molts diferents serveis que a fets esta universitat tant per mar com per terra» (20 de juliol de 1709). El veguer no entra en raons i contesta exigint que vagi a Hostalric la tercera part de les cavalcadures que hi ha a Lloret per al servei del rei sota pena de 200 lliures. El veguer es troba ja a Hostalric i el Consell lloretenc decideix que el jurat major Francesc Mont el vagi a veure. De l'estira-i-arronsa en surt l'obligació d'aportar tres matxos.

Entre els acords presos en Consell pels jurats lloretencs el 28 de juliol en trobem un que, si reflecteix la realitat, ve a demostrar que, com sol passar sovint en moments complicats, sempre hi ha qui especula i se n'aprofita. Els jurats, en efecte, constaten «la falta de blat de l'any anterior per haver-lo tret diferents particulars i haven tingut intel·ligència que aquell passarà en terres del enemic». El Consell acorda fer una crida perquè ningú ho faci, sota pena de 50 lliures, si no és amb una acreditació especial –raonada– dels jurats.

El mes d'agost el veguer demana que es presentin a Girona 30 homes pagats i municionats per a quinze dies. En reunió del 8 d'agost el Consell determina «que se arbòria bandera i veure si trobaran gent que ho vulgui fer i que es vegi Blanes què ha resolt». Poc després els demanen 6 soldats i el Consell decideix concedir-ne només quatre, que el mateix jurat major acompanyarà a Girona. De tota manera, per si van maldades, l'acord té un afegitó prudencial: «I que si no volen los quatre, que se cumpria l'ordre en tots sis».

Persisteix la idea segons la qual hi ha gent que, de sota mà, treu blat a fora. Es publica un ban insistint en la prohibició i s'acorda (17 d'agost) que les viles de Blanes, Lloret i Tossa s'uneixin i ajudin en aquestes qüestions. En un acord posterior (25 d'agost) decidiran gravar el blat que es tregui, «per lo molt abús».

El 25 d'agost sembla que el veguer de Girona es troba per alguna raó a la platja de Treumal, suposem que de Lloret (hi ha un topònim semblant cap a Palamós) –se sospita potser algun atac enemic per aquest sector del litoral?– i demana urgentment el sometent de la vila i la major part dels homes arnats. També demana 2 matxos i dos homes enviats a Girona. Sembla que els lloretencs aquest cop accedeixen a tot. El 30 d'agost és el jutge del Reial Consell qui ordena que els homes aptes per a les armes vagin a Treumal. La Universitat de Lloret decideix aportar 15 homes donant-los de socors 4 sous cada dia, pa i vi, «los dotze homes per palaia i los tres per aportar la provisió ab un llagut i als tres los valdrà per somatent». Els diners corresponents es trauran dels ingressos de la imposició del vintè de l'any anterior.³

El primer de setembre de 1709 es dona l'ordre que el Sometent General vagi a Treumal i els lloretencs decideixen anar-hi «ab tota puntualitat».

3. En principi, entenem que la paraula *palaia* té el sentit de 'lluitar', com es diu vulgarment encara avui, segurament agafant una adaptació del castellà *pelear*, tot i que el verb també podria ser una corrupció de *palejar* i llavors tindria el sentit de 'fer obres o remoure terra amb una pala'.

El 6 de setembre es rep l'ordre d'enviar sis homes a la ciutat de Girona. El Consell lloretenc aprova que siguin només quatre. El 23 de setembre s'acorda enviar el Sometent a Sant Feliu de Guíxols i proveir-lo de vi i municions. De tota manera, una vegada més els lloretencs no volen anar amb el lliri a la mà i envien Francesc Mont a Malgrat a veure allà què envien a Mataró. (Possiblement és reforcen els principals punts costaners.)

Tornen els allotjaments

L'1 de novembre es constata que a Lloret hi ha 34 cavalls muntats allotjats per als quals s'ha de trobar palla. S'acorda anar a Barcelona a veure quines són les directrius.

L'endemà hi ha una trobada tensa entre el jurat major i el capità de la tropa allotjada –que està aquarterat a Tossa. L'oficial demana que per tres o quatre dies es doni pa als soldats, mentre esperen que en tinguin de munició. Davant la negativa lloretenca, el capità i el sergent que l'acompanya responen amb males paraules i el Consell en fa aixecar acta. Joan Passapera queda encarregat d'anar a Barcelona a donar raó del mal comportament.

Més sorprenent resulta encara l'ordre del 15 de desembre que pretén fer pagar als lloretencs la tercera part de les despeses de la vila de Blanes per anar a cercar el pa de munició a la ciutat de Girona. S'acorda una trobada del jurat major lloretenc amb els jurats de Blanes per discutir-ho i decidir (15 de desembre).

El 17 de desembre, una vegada més, el Consell de la Universitat de Lloret vol veure primer com ho fan les altres viles abans de decidir sobre la demanda del veguer de Girona de reunir en aquella ciutat les cavalcadures necessàries per a anar a buscar al port de Sant Feliu 100 quarteres de blat i portar-les a Girona. No sabem com es resol aquest tema. Suposem, en canvi, que el final d'any és força dolent meteorològicament parlant.

En efecte, comença l'any 1710 i l'acord pres el primer dia pel Consell del Comú (1 de gener de 1710) té en compte la petició del tinent que hi ha a Lloret, el qual, davant la impossibilitat d'anar a buscar pa de munició per als soldats «per respecte de les aigües» –per fi deu haver plogut molt– demana que els patrons que tenen soldats allotjats els donin pa per dos o tres dies. Al Consell li sembla «cosa mòdica» i s'accepta mentre el valor no excedeixi de 12 a 15 rals.

Pocs dies després, el jurat major és cridat a entrevistar-se amb el jutge de la Reial Audiència Dr. Josep de Puig i la petició que rep és parar quatre llits a Llagostera i aportar, per als propers divendres i dissabtes, quatre càrregues de peix. La segona part de l'ordre és relativament fàcil de complir. La primera es negocia amb el capità Juan Baxo, a Llagostera mateix.

La raó d'aquesta petició és que llavors a Llagostera hi estava hostatjat Carles III i la seva família i seguici. Li havien organitzat una cacera a la serra de Sant

Grau o massís de les Cadiretes. Tots els pobles de la rodalia havien de participar en les despeses. Sant Feliu, per exemple, ho fa aportant 143 lliures.

El 7 de gener consta que el batlle lloretenc té ordre d'anar a la cacera en la qual participa l'Arxiduc d'Àustria i portar-hi deu homes, als quals s'ha de donar «alguna cosa per refresch quan tinguin ordre d'anar». El Consell lloretenc ho accepta, així com l'obligació d'enviar un home al jutge Josep de Puig i que es quedi a les seves ordres.

El 12 de febrer es demana que es portin a Llagostera dues càrregues de vi i que el proper cap de setmana s'envii tot el peix que sigui possible «per sustento de la real família». Els lloretencs opten per enviar la meitat del vi demanat i veure quina serà la quantitat de peix que podran entregar.

Aprofitant aquesta estada a les comarques gironines és quan l'Arxiduc visitarà Girona el 14 de gener de 1710. El viatge, pel que sembla, pretenia aixecar l'ànim dels catalans amb la presència pròxima del monarca.

A Lloret, mentrestant, altre cop manca la palla i s'ordena un escrutini general entre els pagesos i que es prengui la que es trobi i es porti al magatzem de la vila i se'ls doni un preu «competent».

Alguna vegada, algun militar allotjat devia voler encara més consideracions envers ell. L'acord del 9 de febrer de 1710 ens ho descobreix: «Item ha proposat lo dit honorable Jurat Major que tenint en dita vila y terme de cortel un tinent i que aquell hauria demanat voler alguna contribució y no voler habitar lo dit tinent en casa lo Sr. Pla com de present té la butlleta, ha determinat lo dit honorable Consell que no se li donia ninguna contribució ni donar-li res més que fins lo die present se li ha donat y que no se li mòguia la bolleta.»

El fet que les tropes, a vegades, estiguin repartides entre dues o més poblacions, o que el comandament estigui en un lloc i el destacament en un altre, encara complica més les coses a l'hora de garantir el sosteniment del personal. Els jurats de Blanes, per exemple, no volien donar pa ni ordi als soldats de la vila de Lloret mentre aquesta població no entrés a pagar, també, la part que pertocava a la Universitat de Blanes, segons explica el jurat pagès lloretenc enviat a negociar.

El mes d'abril continuava l'escassetat d'aigua i el Consell torna a acordar que es visiti el Sr. Rector perquè organitzi les pregàries que cregui oportunes.

El 29 d'abril els lloretencs envien sis matxos de càrrega a Hostalric complint l'ordre enviada pel veguer de Girona Fèlix de Roura.

El primer de maig sembla que calia enviar algun matxo al servei de guarda de costa i que el traginer cobrava a sou del Rei, però la quantitat era exígua i el Comú hi havia d'afegir diners, probablement no pas tots els que els interessats haurien volgut. Per això, a l'hora de la realitat, ningú volia anar amb els matxos a menys de 7 sous. El Consell acorda que es doni els 7 sous que el traginer Josep Gros demana per cadascun dels dos matxos.

El 5 de maig, l'alferes o tinent allotjat a Lloret avisa que l'endemà se'n va amb la resta de la cavalleria i vol que per a dita marxa li facilitin 24 matxos per a bagatges i que li paguin 5 dies per a cada soldat. Pel que es veu es tracta de

traslladar l'ordi que tenen emmagatzemat i els jurats lloretencs accedeixen a la petició, tot esperant, però, entendre's amb el tinent de manera més precisa. Ignorem si aquest trasllat és, només, una iniciativa del tinent. Perquè, sorprenentment, uns dies després es rep una carta del capità que estava allotjat a Blanes dient que retornin l'ordi que els traguers lloretencs han portat a Caldes i el traslladin a Barcelona, altrament no tornarà el matxo que té del traguier Salvador Tomàs. Per acord del dia 11 de maig, el jurat major de Lloret va a Caldes perquè li facin un certificat conforme l'ordi es va entregar allà i el tinent coronel se'l va vendre. I també fa fer un altre certificat a Blanes conforme l'ordre rebut era de portar l'ordi a Caldes. Després podrà anar a Barcelona a donar raó dels fets, d'acord amb els consells d'un advocat. De totes maneres, el que sembla cert és que el matxo de Salvador Tomàs no fou retornat i en data 3 d'agost de 1710 els jurats van acordar que, en la primera ocasió que disposessin dels diners que valia, paguessin l'animal al traguier.

El 20 de maig el Consell acorda enviar tres llaguts a Sant Feliu de Guixols per traslladar, segons ordre del jutge de la Reial Audiència Josep de Puig, 200 quarteres de grana des d'aquell port a Sant Pere Pescador.

Cada any, el diumenge abans de Santa Magdalena –que és el 22 de juliol– els jurats de Lloret acostumaven a celebrar Consell per decidir si havien d'*embotigar* blat. L'any 1710 (20 de juliol) decideixen que no ho faran «per serts inconvenients». No parla de dificultats econòmiques –que bé n'hi deuen haver– com, en canvi, fa el 19 de juliol de l'any següent (1711), en què declara obertament que «no es fa perquè la vila es troba pobra». És possible que també hi hagi reticències a emmagatzemar blat tenint en compte que cada dos per tres tenen tropes allotjades. Si no tenen blat serà més fàcil justificar que no poden oferir-los pa i, d'aquesta manera, potser marxaran més aviat... Aneu a saber.

A primers d'agost el jurat major havia anat a Girona a veure el jutge Josep de Puig novament per la reclamació que aquest magistrat feia al Consell lloretenc del donatiu que es va prometre en Corts donar a Sa Majestat. El representant lloretenc va insistir en el fet que «esta universitat ha pagat molt més per servei de Sa Majestat que no puja dit donatiu».

Apuntàvem, fa poc, la possible previsió dels lloretencs del pas de noves tropes. No anaven errats. Pel setembre torna a haver-hi a Lloret un allotjament crescut. El sergent major està allotjat a casa de Ramon Pla i demana 12 bagatges per anar a cercar vestits i pa de munició a Girona.⁴ També devia demanar candeles per a la il·luminació de les cambres on residien els militars, a les diferents cases. Els jurats van acordar «ajustar-ho». «I en quant a las candelas que deuen donar al sargent major, que vejan dits honorables jurats [que] las pagan los hereus de las casas que tenen ocupadas los Srs. Militars i altres.»

4. La manca de blat emmagatzemat i de la farina corresponent deu haver motivat que el pa no es demani als jurats lloretencs i s'hagi d'anar a cercar a Girona. De tota manera, atès que els lloretencs hauran de fer periòdicament els viatges a la ciutat de l'Onyar, no sabem si era pitjor el remei que la malaltia.

Deduïm que la casa on estava allotjat el sergent major era el mas Pla, encara avui parcialment existent i habilitat com a restaurant a la cruïlla del carrer de Josep Lluhí amb la carretera de Tossa, sota el nom de Mas Vell. Segurament que, en aquells moments, el mas estava fortificat amb una torre de defensa, tal com l'hem trobat descrit en alguns documents. Posseïa moltes terres al voltant que van anar essent parcel·lades i venudes amb el temps i per això, la referència topogràfica de procedència sol ser sempre la del «quintar d'en Pla». Es tractava, doncs, d'una construcció notable i la família que ocupava la casa era important. D'aquesta masia en sortí, per exemple, el prevere Francesc Pla, que va ser el rector que va substituir a Ollers el cèlebre Baldiri Reixach, capellà i mestre de minyons (1703-1781), quan morí, i reféu la rectoria, tal com es pot llegir en una llista de la casa. En trobar-se el mas Pla a l'entrada del poble va ser durant molt de temps, gairebé fins als nostres dies, el lloc de concentració de la gent quan s'havia d'anar a rebre algú (bisbe, polític...).⁵

En reunió del 28 de setembre els jurats es queixen de les innombrables despeses que ocasiona l'allotjament, sobretot havent d'anar a cercar el pa de munició a Girona. Volen saber com ho fan a Pineda, Tordera, Hostalric i altres viles que tenien allotjaments, i acorden, també, que «attenent que alguns pagesos tenen moltes cavalcadures de dit allotjament, que la vila los alivia en comprar pallas o fer repartiment de ditas cavalcadures».

En la reunió del 14 d'octubre el Consell és categòric: no es pot suportar més l'allotjament i el jurat major anirà a Barcelona a «representar-ho» al Sr. Tresorer. Mentrestant, pel que fa als allotjats, s'acorda que «se dóna a cada qual lo que es mereix».

Al cap d'uns dies, el sergent major d'alemanys anuncia que la tropa marxa i demana 28 bagatges i una cadira per portar-lo a braços a ell mateix, ja que es troba malalt. El Consell, com fa gairebé sempre que les peticions tenen relació amb la marxa dels soldats, acorda accedir al que demana el sergent, pensant que finalment se'ls treuen de sobre. Marxen, en efecte, el dijous 23 d'octubre.

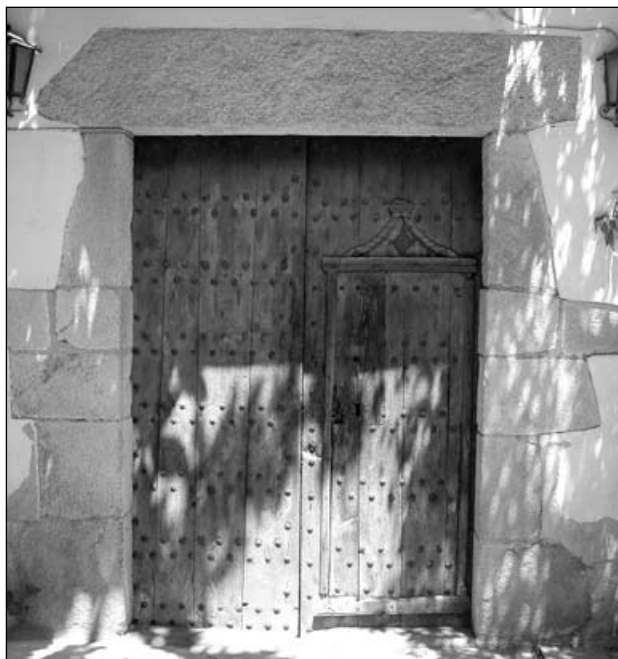
El 12 de novembre es delibera sobre l'ordre del jutge Josep de Puig, el qual exigeix 6 homes «torrolloners» per contribuir a fortificar la ciutat de Girona. El Consell decideix fer el que facin les viles veïnes. Segur que devien acabar accedint, perquè en data 18 de novembre hi ha l'acord de pagar 13 lliures i 10 sous per als «torrolloners» que van prometre al Sr. Puig per espai de 15 dies.

Més tard és el comandant de les tropes de la ciutat de Girona, comte de Fattempach, qui demana la presència d'un jurat de la vila per parlar de temes que convenen al reial servei. Presentat a Girona el jurat lloretenc, se li féu avinent

5. El 18 d'abril de 1784, per exemple, fou el lloc on s'agrupà la gent per rebre la relíquia del cap de Santa Cristina portada d'Artana, que venia de Girona, on havia estat reconeguda. Escrigué un dels que hi van participar que «lo portaren fins a la casa d'en Pla de la Torre, ahon feren un altar per posar la relíquia del sant cap quan arribà de Gerona, qual després aynaren ab solemne professó per portar-lo a la vila». Vegeu Josep M. PONS GURI. *Llibre de Santa Cristina*. Lloret de Mar: Obreria de Santa Cristina, 1977, p.121. En aquesta mateixa explicació també es parla d'un testimoni anomenat Josep Pla, estudiant, probablement un altre membre de la família esmentada.

El Mas Vell actual, habilitat com a restaurant, correspon –en part– al que fou l'important Mas Pla de la Torre, a l'entrada de Lloret, on s'hostatjaven militars destacats en temps de la Guerra de Successió.

Severa portalada del Mas Pla de la Torre, encara avui existent.

de la necessitat d'una «estiba de bótes» per unes cent càrregues de vi i aquest botam s'havia de portar a Sant Feliu de Guíxols. El jurat traslladà la petició al Consell de Lloret (18 de novembre de 1710) i, una vegada més, van acordar fer «segons les viles veïnes».

L'1 de desembre s'acorda enviar dos homes armats a la plaça de Girona davant del comte de Fattempach, per ajudar a defensar la plaça, tal com ha demanat el jutge Puig. En efecte, Girona és assetjada per les tropes franceses a partir d'aquest mes i el rei austríac hi envia «*para el socorro de Gerona y oposición a los enemigos en el Ampurdán*» el Comte de la Puebla.⁶ L'assetjador, el Duc de Noailles, un gat vell en les guerres per Catalunya, atès que ja havia acompanyat el seu pare en les incursions dels francesos per les nostres terres en temps de Carles II, a finals del segle XVII, ja havia hostilitzat les tropes imperials el 1707 penetrant per la Baixa Cerdanya i arribant cap a l'Empordà. El 1709 s'apoderà d'Olot i el desembre de 1710 es plantà davant de Girona, com a cap de l'exercit francès a Catalunya, i encerclà la ciutat amb un exèrcit de 18.000 homes contra el qual poc podien fer els 2.000 defensors que s'estima que tenia la ciutat. El Duc, a més, tallà la sèquia Monar, que abastia d'aigua els gironins.

La pressió dels francesos sobre la ciutat deu anar augmentant perquè tot seguit es rep una carta del mateix rei Carles III, en què demana tots els homes possibles «armats y municionats a fi de defensar la plaça de Gerona i Principat traient de aquell los francesos emenichs nostres». En data 11 de desembre s'acorda respondre als Srs. Francesc Sagarriga i Francesc de Alaman, que la vila de Lloret «sustenti 16 soldats a Girona i que dita universitat faci un sometent general» amb la confiança de trobar prou gent.

Arribem a l'any 1711. A poc de començar l'any, Francesc Sagarriga, de part del rei, mana desesperadament que aportin «lo número de gent [que] sia possible a fi de socórrer la plaça de Gerona». El 4 de gener, els jurats de Lloret acorden «fer» 10 soldats i pagar-los el sou que s'estipuli i que es porti a terme ràpidament, «suposat considerat és la necessitat hurgent».

El Consell també rep una carta del batlle que ha anat amb el sometent a acomboiar els soldats lloretencs que han anat en «*socorro de Gerona*».

La dominació austríaca està a punt d'acabar a les nostres terres. Un dels darrers acords del Consell parla de retribuir el traginer Josep Gros que ha tingut dos mesos i nou dies els seus dos matxos al servei del Rei. A final del mes de gener té lloc, efectivament, la capitulació de Girona, que ja romandrà sempre borbònica, malgrat els intents de les tropes de l'Arxiduc de reconquerir-la l'any 1712 en un llarg setge que s'allarga de l'abril de 1712 a final d'any. Per aixecar-lo caldrà l'arribada del Duc de Berwick amb un exèrcit de 20.000 homes.

Amb la caiguda de Girona claudiquen tota la resta de poblacions que, en alguna mesura, en depenien i Lloret no és una excepció. Tanmateix, per la banda

6. Recentment s'han localitzat a l'Archivio di Stato de Nàpols més de sis mil documents inèdits sobre la Guerra de Successió, dels quals es féu ressò la revista *Sapiens* núm. 76, de febrer de 2009 i en publicà algun en un suplement adjunt. D'un d'aquests prenem la dada puntual.

nord-occidental encara queda alguna plaça pròxima que resulta inexpugnable per als borbònics. És el cas d'Hostalric. Els filipistes manats per Fiennes havien intentat la conquesta de la fortalesa el mateix desembre de 1711 però el comte de Starembec va resistir i l'aixecament de sometents i companyies de Barcelona, entre altres, contra els francesos els va fer desistir dels seus objectius. Es van traslladar, llavors, cap a Girona, on sí que les seves operacions van resultar exitoses per a la causa borbònica, com hem vist. Hostalric no es va lliurar a Felip V fins a l'agost de 1713.

Finalment, a l'àrea d'influència de Lloret, constatem el canvi de color en els estaments que manen. El 19 de febrer de 1711 les ordres vénen ja del comandant Barville, que es troba a Calonge i demana que els cònsuls vagin a veure'l. S'hi envia un jurat. El 21 de febrer és el Dr. Matas, intendent de les tropes del Duc de Noailles, que ordena que Lloret contribueixi a la despesa del comandant que es troba a Calonge amb 30 lliures franceses. El Consell acorda que un dels jurats i el Sr. Rector vagin a Girona a parlar amb el Duc de Noailles per veure si poden treure alguna cosa d'aquesta contribució i que mentrestant vagin cercant els diners per pagar. Els lloretencs es volen guanyar el Duc i li envien 5 càrregues de vi «per a la seva casa». En cas que no vulgui acceptar la proposta, s'acorda que els mateixos jurats decideixin. Com deien els romans: «*Vae victis!*».⁷ Els francesos collen de valent en les seves exigències en aquest començament de regnat de Felip V després de la guerra. El 5 de març, Matas mana aportar a Girona 5.000 lliures franceses. Els lloretencs han de fer un sindicat per manllevar la quantitat que finalment resulti. El 19 de març, el mateix Matas demana 200 dobles i el Consell es veu obligat a fer un censal donant per fermança les persones següents: Ramon Pla, Gaspar Rabassa i Coll, Esteve Fornés, Narcís Sala, Salvi Albà i Francesc Guinart, «a los quals promet la vila traure-los indemnes ab lo modo [que] apareixerà, devant notari».⁸

Amb el domini francès, els lloretencs tornaran a patir allotjaments –ara de tropes franceses–, s'hauran d'aplicar noves talles, es tornaran a constatar desordres dels soldats, s'hauran de prestar nous serveis, aportar cavalcadures i un llarg etcètera. De tota manera, deixarem aquesta etapa per a un proper treball a fi de no allargar massa el que tenim entre mans i el tancarem amb una valoració global.

Del que hem pogut observar a partir dels acords consultats i de les dades obtingudes, Lloret, igual que en altres guerres, no constitueix un enclau amb valor militar i, per tant, no és escenari de cap fet bèl·lic important. Només, per alguna raó, hi ha un determinat moviment defensiu els darrers dies d'agost i primers de setembre de 1709 a l'escenari lloretenc de la platja de Treumal, a tocar Blanes. La guerra es viu només de referències o bé per l'efecte de les contribucions pecuniàries o en espècies que els habitants de la vila es veuen obligats a satisfer (recordem

7. Ai dels vençuts!

8. Aquesta pressió fiscal, evidentment, no fa més que crear malestar i animadversió contra els francesos. A la llarga, algunes ciutats com Vic, Valls o Mataró, s'aixecaran contra els nous tributs, l'any 1714, any en què l'11 de setembre Barcelona capitarà i s'acabarà definitivament la guerra a tot el territori català.

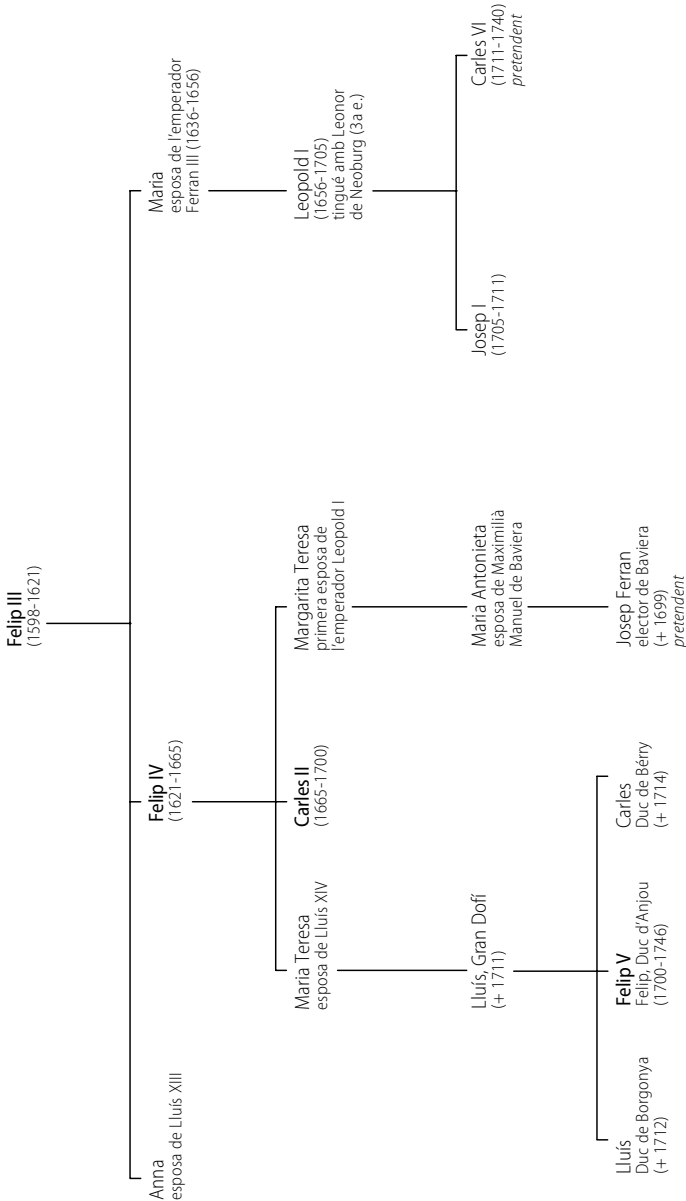

La platja de Treumal, compartida entre Lloret i Blanes, on es va moure el Sometent a finals d'agost i primers de setembre de 1709.

els lliuraments de farratges, de pa, de matxos i llaguts per al transport...). En tot cas, els homes o soldats que són reclutats en algun moment especial –el 30 d'agost de 1709, per exemple, quan consta que hi ha dotze homes explícitament contractats per «palaïar» a Treumal– o els darrers temps, sobretot quan es busca gent per anar a la defensa de Girona, aquests són els únics que viuen d'una forma directa la Guerra de Successió. Lloret suporta durant aquest parell d'anys que hem estudiat en detall, el 1709 i el 1710, tres estades de tropes: una d'uns cinc mesos (gener-juny 1709), l'altra de cap a sis mesos (novembre 1709-maig 1710) i la darrera, de mes o mes i mig (setembre-octubre de 1710). En total, sumant tot el temps, l'ocupació d'un promig de vint o trenta homes a Lloret dura quasi un any sencer. La vila, d'altra banda, depèn, en certa manera, de les decisions que es prenen a Barcelona, a Blanes, a Hostalric, a Girona i a Sant Feliu de Guíxols, poblacions que, evidentment, tenen un rol més important. Tot i això, entenem que el detall del que passava a Lloret, sumat a les dades de les poblacions del voltant, permetria anar entenent millor el desenvolupament de la guerra al llarg de la comarca de la Selva i, per extensió, de les altres comarques veïnes. I aquesta és la causa de l'aportació d'avui.

Esquema de la successió espanyola dels Àustries als Borbons

Bibliografia

- ALBAREDA SALVADOR, Joaquim. «L'imperialisme francès: Guerres i Sitges» a *Història del Gironès*. Girona: Diputació de Girona, 2002.
- ALCOBERRO PERICAY, Agustí. «La guerra de successió (1705-1714)» a *Història del Baix Empordà*. Girona: Diputació de Girona, 2006.
- ALBERCH, Ramon; QUER, Josep. *La Girona del set-cents. Els límits d'una transformació (1700-1792)*. Girona: Diputació - Ajuntament de Girona, 2001. (Quaderns d'Història de Girona,)
- CÁRCER DE MONTALBAN, Antonio. *España histórica*. Barcelona: Hyma, 1934, p. 872.
- CÒNSUL, Arnau. «Els papers perduts de Carles d'Àustria». *Sàpiens*, 76 (febrer 2009).
- CROUS COLLELL, Jesús Blanes. *Cronologia històrica*. Blanes: Ajuntament, 1994.
- DURAN, M.; JUANUIX, J.; REYERO, R. *Hostalric*. Girona: Diputació - Caixa de Girona, 1991. (Quadern de la Revista de Girona, 31)
- FARRÉS, Joan; TERRADAS, Dolors. «La guerra de Successió» a *Història del Pla de l'Estany*. Girona: Diputació de Girona, 2000.
- GIFRE RIBAS, Pere. «La guerra de Successió (1705-1714) i la postguerra» a *Història de l'Alt Empordà*. Girona: Diputació de Girona, 2000.
- MESTRE, Jesús [dir.]. *Diccionari d'Història de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1992.
- PUIG REIXACH, Miquel. «La guerra de Successió» a *Història de la Garrotxa*. Girona: Diputació de Girona, 2008.
- SALES, Núria. «Els segles de la decadència s. XVI-XVIII» a Pierre VILAR [dir.]. *Història de Catalunya*, vol. IV. Barcelona: Editorial 62, 1989.
- VILAR, Pierre. «El medi històric» a *Catalunya dins l'Espanya moderna*. Barcelona: Edicions 62, 1986⁵.